

Inkomenseffecten 2012 - 2017

Samenvatting en conclusies

De afgelopen week is er veel aandacht geweest voor de koopkrachteffecten van het regeerakkoord. In de discussie ging het vooral over de effecten van de inkomensafhankelijke zorgpremie. Hoewel niet te ontkennen valt dat deze een grote impact heeft op alle inkomensplaatjes, bevat het regeerakkoord nog veel andere maatregelen (lastenverlichtingen en lastenverzwaringen) die van invloed zijn op het uiteindelijke beeld. Bovendien zijn er nog tal van maatregelen die weliswaar nog niet geëffectueerd zijn, maar waartoe al wel is besloten. Ook deze maatregelen staan mensen nog te wachten. Daarom heeft de MHP de belangrijkste maatregelen in de periode 2013 tot en met 2017 (einde kabinetsperiode) op hun effecten doorgerekend, ten einde een zo compleet mogelijk beeld te schetsen ¹. Met andere woorden: de aanstaande verschuivingen van inkomens tussen 2012 en 2017 zijn doorgerekend.

Daarbij is afgezien van de maatregelen die betrekking hebben op de beperkingen van nieuwe pensioenopbouw. Deze zullen op termijn tot aanzienlijk lagere aanvullende pensioenen leiden (ruim 20% tot meer dan een halvering). Ook wordt er in deze nota geen aandacht besteed aan de forse inkomensval die werknemers kunnen krijgen bij verlies van hun baan. Op de maatregelen rondom pensioenen en het complex van WW en ontslagrecht komt de MHP nog separaat terug.

Het generieke beeld is er één van inkomensnivellering, dat wil zeggen dat de hogere inkomens inleveren ten behoeve van de lagere inkomens. De introductie van de inkomensafhankelijke zorgpremie is daar de belangrijkste oorzaak van. Dit effect wordt bij alleenstaande ouders met kinderen nog eens versterkt, doordat de alleenstaande ouderkortingen (inkomensonafhankelijk) worden ingebouwd in het kindgebonden budget, dat juist inkomensafhankelijk is.

De effecten voor tweeverdieners zijn bij een zelfde huishoudinkomen minder groot, omdat het totale inkomen verdeeld is over beide partners, die beiden een franchise kennen ter grootte van het minimumloon voor de inkomensafhankelijke zorgpremie. Zij gaan dus bij een hoger huishoudinkomen (tweemaal minimumloon) pas premie betalen.

Verder gelden de volgende uitkomsten:

- Er vindt een inkomensoverdracht van midden- en hogere inkomens naar de lagere inkomens plaats. De bandbreedte van de generieke inkomenseffecten ligt ongeveer tussen +6% en -6%. Het omslagpunt, waar de inkomenseffecten negatief worden, ligt ongeveer bij een huishoudinkomen van anderhalf maal modaal. Voor tweeverdieners ligt dit omslagpunt ongeveer twee maal zo hoog. De belangrijkste oorzaak van deze inkomensoverdrachten is de introductie van de inkomensafhankelijke zorgpremie. Omdat tweeverdieners te maken hebben met tweemaal een franchise (eerste inkomensgedeelte waarover deze premie niet betaald hoeft te worden), ligt het omslagpunt hoger.

---

¹ Alle inkomenseffecten in deze nota zijn doorgerekend door de MHP. Hieraan kunnen geen rechten worden ontleend. De uitkomsten uit deze nota mogen alleen gebruikt worden met bronvermelding.

- Voor alleenstaanden met kinderen is de bandbreedte aanzienlijk groter (+10% tot -10%). Zij hebben niet alleen te maken met de inkomensafhankelijke zorgpremie, maar ook nog met de afschaffing van de alleenstaande ouderkortingen (inkomensonafhankelijk) en de inbouw hiervan in het kindgebonden budget (inkomensafhankelijk).
- Voor AOW-gerechtigden is de bandbreedte +4% tot -8% met een omslagpunt bij een inkomen van € 25.000 voor alleenstaanden en € 55.000 voor gehuwden en samenwonenden.
- De lastenverlichtingen vinden vooral plaats via generieke maatregelen in de fiscale sfeer. De lastenverzwaringen vinden niet alleen plaats via generieke, maar voor een belangrijk deel ook via specifieke maatregelen, dat wil zeggen dat deze afhankelijk zijn van de specifieke situatie. Belangrijkste maatregelen die van invloed zijn hebben betrekking op gezinssamenstelling (kinderen), de zorgbehoefte (chronische ziekte of handicap) en de woonsituatie (huren of kopen). Afhankelijk van het aantal specifieke maatregelen waarmee een huishouden te maken kan krijgen, kan hierdoor het generieke inkomensbeeld nog aanzienlijk verslechterd worden. De inkomenseffecten van specifieke maatregelen kunnen van bijna 1% tot in sommige gevallen ruim 10% (door de cumulatie van maatregelen) variëren. Door de specifieke maatregelen worden de midden- en hogere inkomens over het algemeen harder getroffen worden dan de lagere inkomens.

Culemborg, 6 november 2012

Inleiding

Het regeerakkoord bevat veel lastenverschuivingen, - verzwareningen en –verlichtingen. Deze zijn op te splitsen in generieke maatregelen en specifieke maatregelen. De generieke maatregelen lopen vooral via de loonbelasting, indirecte belastingen en premieheffingen. Deze gelden voor grote groepen huishoudens. De specifieke maatregelen zijn vooral afhankelijk van de specifieke, individuele huishoudsituatie. Om een totaalbeeld te krijgen van de inkomensontwikkeling tot 2017, moeten de generieke en de specifieke inkomenseffecten, die van toepassing zijn, bij elkaar worden opgeteld.

De inkomenseffecten hebben sinds het verschijnen van het regeerakkoord tot veel verwarring geleid. Zo zijn er bijvoorbeeld gemiddelde koopkrachtcijfers per jaar gegeven voor de periode 2013 tot en met 2017 en zijn er koopkrachtcijfers gepresenteerd die betrekking hebben op het regeerakkoord ten opzichte van reeds besloten beleid, zonder dat dat al geëffectueerd is. Ook is er veel discussie over de effecten van één maatregel, namelijk de introductie van de inkomensafhankelijke zorgpremie. Met deze nota wordt beoogd een indruk te geven van de inkomenseffecten van alle maatregelen. Daarbij is er voor gekozen om het inkomen aan het eind van de kabinetsperiode (2017) te vergelijken met het inkomen van nu (2012). Daarbij zijn dus niet alleen de maatregelen uit het regeerakkoord verwerkt, maar ook alle maatregelen, waartoe al eerder besloten is (zoals uit eerdere Belastingplannen, het Kunduzakkoord en het herfstakkoord), maar die pas in 2013 worden geëffectueerd. Al deze maatregelen leiden immers tot inkomenseffecten die de mensen daadwerkelijk de komende kabinetsperiode gaan merken.

Alle inkomenseffecten zijn berekend in euro's 2012, dat wil zeggen dat er geen rekening is gehouden met inflatieontwikkeling, loonontwikkeling et cetera. Hiervoor is gekozen om enerzijds grote onzekerheden te vermijden (het gaat immers om voorspellingen voor de komende vijf jaren), anderzijds om de effecten van de aangekondigde maatregelen zo goed mogelijk in beeld te kunnen brengen.

Verder geldt dat door het regeerakkoord een aanzienlijke fiscale beperking komt voor de toekomstige pensioenopbouw. Dit geeft een neerwaartse druk op de pensioenpremies. Hier is echter geen rekening mee gehouden, omdat verondersteld wordt dat de ruimte gebruikt wordt voor verbeteringen in de pensioenregelingen zelf of in andere arbeidsvoorwaarden.

Generiek inkomensbeeld

De generieke inkomenseffecten zijn in de grafieken opgesplitst naar verschillende huishoudcategorieën, te weten:

- huishoudens zonder kinderen;
- huishoudens met kinderen;
- 65-plus huishoudens.

Voor elke categorie is vervolgens onderscheid gemaakt naar de volgende inkomenssituaties:

- gehuwd of samenwonend, waarbij het inkomen door één van de partners wordt verdiend (alleenverdiener);
- gehuwd of samenwonend, waarbij het inkomen door beide partners wordt verdiend volgens een verdeling tweederde en eenderde (tweeverdiener);
- alleenstaand.

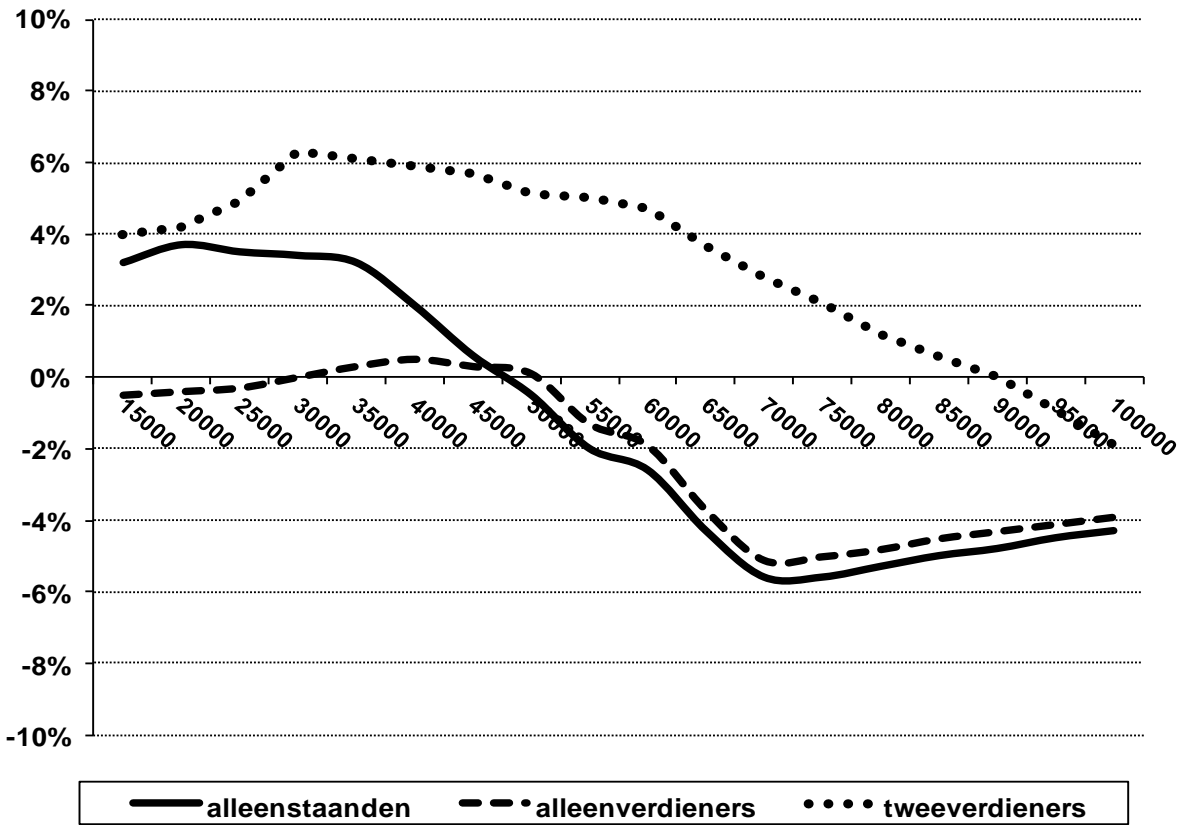
Voor de gehuwd en samenwonenden AOW-gerechtigden geldt dat beiden een AOW-uitkering ontvangen. Het onderscheid tussen alleenverdiener en tweeverdiener heeft dan betrekking op het aanvullend pensioen. In geval van een alleenverdiener heeft slechts één van de partners een aanvullend pensioen, en in geval van een tweeverdiener hebben beiden een aanvullend pensioen volgens de verdeelsleutel tweederde en eenderde.

De volgende maatregelen zijn in de generieke inkomensplaatjes verwerkt:

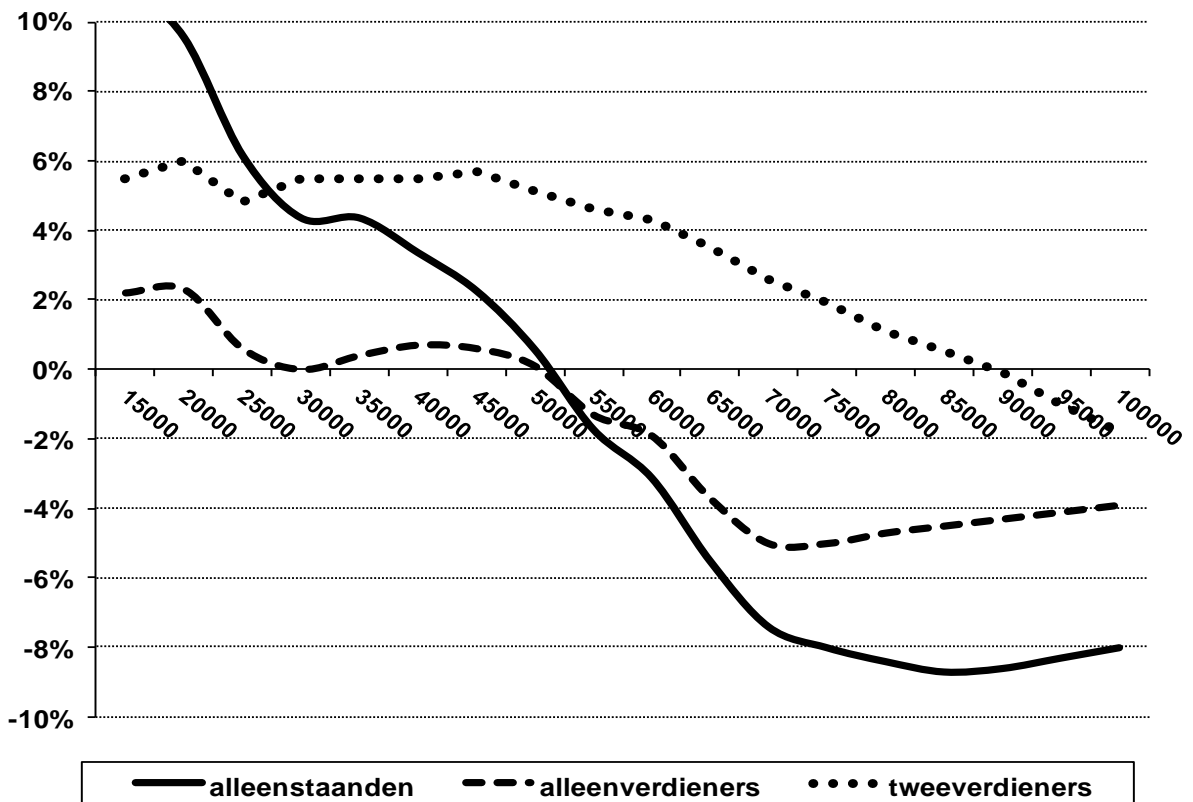
- de uniformering van het loonbegrip (inclusief alle bijbehorende maatregelen);
- de maatregelen uit de Miljoenennota 2013 (voor zover die niet zijn teruggedraaid of gewijzigd);
- de introductie van een inkomensafhankelijke zorgpremie van 11,1% over het inkomen tussen het minimumloon en tweemaal modaal;
- de verlaging van de nominale zorgpremie tot € 400 in 2017;
- verlenging van de grondslag van de inkomensafhankelijke zorgbijdrage naar tweemaal modaal;
- de afschaffing van de zorgtoeslag;
- de verlaging van de tweede en de derde belastingschijf met 4,05% als compensatie van de afschaffing zorgtoeslag;
- de afschaffing van de alleenstaande ouderkortingen;
- een kop op het kindgebonden budget voor alleenstaande ouders van € 2.800;
- een verhoging van het kindgebonden budget voor het eerste kind met € 25 en voor het tweede kind met € 517;
- de verlaging van de afbouwgrens voor het kindgebonden budget naar de grens voor de zorgtoeslag;
- een verhoging van de arbeidskorting met € 500;
- een verhoging van de algemene heffingskorting met € 160;
- een verlaging van het tarief van de eerste schijf met 0,5%;
- een verlaging van het toptarief en een verlenging van de derde schijf in verband met compensatie voor de lagere hypotheekrenteaf trek;
- de verhoging van de assurantiebelasting naar 21%;
- de verhoging van het hoge BTW-tarief met 2%.

Dit levert het volgende generieke beeld op voor de verschillende huishoudens.

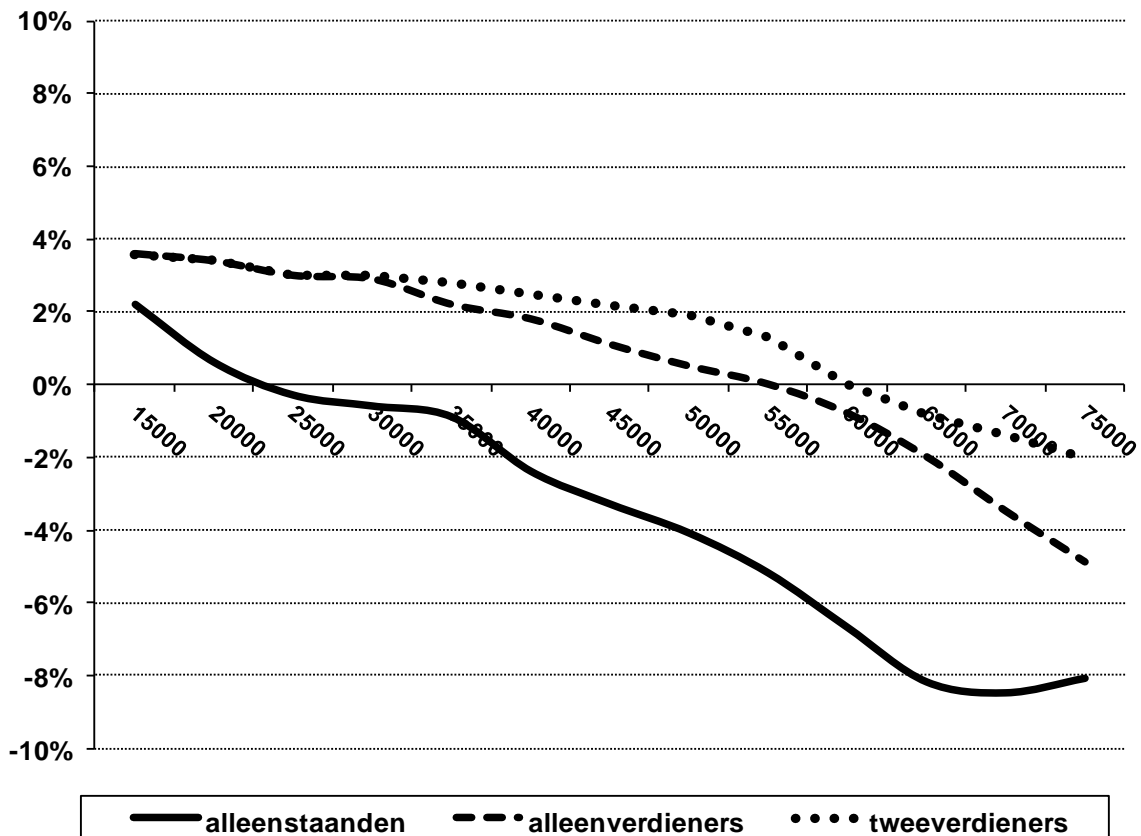
Huishoudens zonder kinderen

Huishoudens met kinderen

AOW-gerechtigden

Het generieke beeld is er één van inkomensnivellering, dat wil zeggen dat de hogere inkomens inleveren ten behoeve van de lagere inkomens. De introductie van de inkomensafhankelijke zorgpremie is daar de belangrijkste oorzaak van. Dit effect wordt bij alleenstaande ouders met kinderen nog eens versterkt, doordat de alleenstaande ouderenkortingen (inkomensafhankelijk) worden ingebouwd in het kindgebonden budget, dat juist inkomensafhankelijk is.

De effecten voor tweeverdieners zijn bij een zelfde huishoudinkomen minder groot, omdat het totale inkomen verdeeld is over beide partners, die beiden een franchise kennen ter grootte van het minimumloon voor de inkomensafhankelijke zorgpremie. Zij gaan dus bij een hoger huishoudinkomen (tweemaal minimumloon) pas premie betalen.

Deze grafieken geven echter alleen de generieke inkomensmutaties weer. Hier bovenop komen dan nog de effecten van specifieke maatregelen.

Specifieke inkomensmaatregelen

Vrijwel alle lastenverlichtingen uit het regeerakkoord zijn via algemene fiscale maatregelen vormgegeven. De lastenverzwaringen zijn daarentegen ook voor een belangrijk deel ingevuld via specifieke maatregelen, die niet alle huishoudens treft, maar alleen op specifieke situaties betrekking hebben. Vrijwel alle specifieke maatregelen hebben betrekking op kinderen, wonen en zorg. Daarnaast hebben veel gepensioneerden nog te maken met pensioenkortingen. Hieronder zijn deze onderdelen nader gespecificeerd.

I. Kinderen

De belangrijkste maatregelen met betrekking tot kinderen zijn de bezuinigingen op de kinderopvangtoeslag (waartoe al eerder is besloten), het beperken van de kinderbijslag, het afschaffen van gratis schoolboeken en de introductie van een sociaal leenstelsel. Het onderbrengen van de alleenstaande ouderkortingen in het kindgebonden budget is al verwerkt in het generieke koopkrachtbeeld van alleenstaande ouders met kinderen.

a. versoering kinderopvangtoeslag

In 2013 zal er verder bezuinigd worden op de kinderopvangtoeslag via de ouderbijdragentabel. Dit gebeurt via een hogere bijdrage voor het eerste kind en bevrozing van het maximale uurtarief. De inkomenseffecten van de bezuinigingen op de kinderopvang zullen per gezin anders uitpakken. Dit is afhankelijk van het soort opvang (gastouder, dagopvang, buitenschoolse opvang), het aantal uren opvang, het aantal kinderen in de opvang, het gezinsinkomen en het daadwerkelijke uurtarief van de opvang. Hieronder zijn de inkomenseffecten doorgerekend voor een gezin met twee kinderen op een kinderdagverblijf (dagopvang) gedurende drie dagen in de week. Dit voorbeeld geeft een goede indicatie van de omvang van de effecten.

<i>gezinsinkomen</i>	<i>koopkrachteffect</i>
minimumloon	-0,4%
modaal	-0,5%
1,5 x modaal	-0,5%
2 x modaal	-0,8%
2,5 x modaal	-0,8%
3 x modaal	-2,0%

b. verlaging kinderbijslag

In de kinderbijslag worden de bedragen verlaagd naar de bedragen voor de jongste leeftijdscategorie tot 6 jaar. Voor elk kind tussen 6 en 12 jaar scheelt dit € 164 en voor elk kind tussen 12 en 18 jaar € 328 per jaar.

<i>gezinsinkomen</i>	<i>koopkrachteffect per kind 6-12 jaar</i>	<i>koopkrachteffect per kind 12-18 jaar</i>
minimumloon	-1,0%	-1,9%
modaal	-0,7%	-1,3%
1,5 x modaal	-0,5%	-1,0%
2 x modaal	-0,4%	-0,8%
2,5 x modaal	-0,3%	-0,7%
3 x modaal	-0,3%	-0,6%

c. afschaffen gratis schoolboeken

Voor kinderen op de middelbare school worden de gratis schoolboeken (ingevoerd in 2009) weer afgeschaft. Dit scheelt ruim € 300 per kind per jaar.

<i>gezinsinkomen</i>	<i>koopkrachteffect</i>
minimumloon	-1,9%
modaal	-1,3%
1,5 x modaal	-1,0%
2 x modaal	-0,8%
2,5 x modaal	-0,7%
3 x modaal	-0,6%

d. invoering sociaal leenstelsel

De basisbeurs voor studeren aan het hoger onderwijs vervalt en wordt vervangen door een lening die na de studie in twintig jaar kan worden afgelost. Dit betekent voor vier jaar studeren een totale extra studieschuld van € 4.590 voor thuiswonende en € 12.780 voor uitwonende studenten.

Indien studenten de basisbeurs volledig in een studieschuld omzetten, zal voor hen gedurende 20 jaar de gemiddelde koopkracht respectievelijk 0,7% en 2,0% lager uitpakken, zodra zij gaan werken.

Als de ouders van de student besluiten een deel van de basisbeurs voor hun rekening te nemen zal dit een koopkrachtachteruitgang voor de ouders gedurende die vier jaar studie betekenen. Stel dat besloten wordt de helft (respectievelijk € 574 en € 1.597 per jaar) voor eigen rekening te nemen, heeft dit de volgende koopkrachteffecten voor de ouders.

<i>gezinsinkomen</i>	<i>ouders nemen de helft voor hun rekening, inwonend student</i>	<i>ouders nemen de helft voor hun rekening, uitwonend student</i>
minimumloon	-3,4%	-9,4%
modaal	-2,4%	-6,5%
1,5 x modaal	-1,8%	-4,9%
2 x modaal	-1,4%	-3,9%
2,5 x modaal	-1,2%	-3,3%
3 x modaal	-1,0%	-2,8%

II. Wonen

Er worden zowel maatregelen getroffen ten aanzien van koopwoningen als voor huurwoningen. De opbrengsten van de beperking van de renteaftrek voor hypotheekleningen wordt terug gesluisd via een verlenging van de derde belastingschijf en verlaging van het tarief van de vierde schijf. Deze compensatie is al verwerkt in het generieke inkomensbeeld.

a. koopwoning

Voor nieuwe gevallen zal de hypotheekrenteaftrek worden beperkt, in die zin dat dan alleen nog de rente van annuïtaire hypotheekleningen aftrekbaar zijn. In bijlage 2 is een voorbeeld opgenomen voor een hypotheek van € 225.000 tegen een rente van 5%. Het netto nadeel loopt op van € 71 in het eerste jaar tot ruim € 4.400 in het laatste jaar ten opzichte van hypotheekvormen, waarvan de rente gedurende de hele looptijd voor het volledige hypotheekbedrag aftrekbaar is. Gemiddeld wordt in dit voorbeeld de hypotheek voor nieuwe gevallen € 1.725 per jaar duurder. Dit is circa 5% van het gemiddeld besteedbaar inkomen.

Voor nieuwe en bestaande gevallen wordt het hoogste tarief waartegen de rente kan worden afgetrokken per jaar met 0,5% beperkt. Hiermee wordt in 2014 een aanvang gemaakt. Dit betekent dat aan het einde van de kabinetsperiode de maximale aftrek is beperkt van 52% naar 50%. Deze maatregel treft de komende twintig jaar alleen mensen die een individueel

inkomen hebben dat reikt tot in de vierde belastingschijf. Daarnaast treedt er een effect op voor de hypotheekrenteaftrek in de tweede en derde belastingschijf. De gedeeltelijke compensatie van de inkomensafhankelijke zorgpremie wordt namelijk vormgegeven door de teruggave van de zorgtoeslag in de vorm van een verlaging van de tweede en derde belastingschijf met ruim 4%. Dit heeft de consequentie dat het tarief van de derde schijf daalt van 42% naar 37,9%, en dus een lagere teruggave.

In onderstaand voorbeeld wordt uitgegaan van een hypotheek van €350.000 en 5% rente voor mensen met een inkomen dat uitkomt in de vierde schijf en een hypotheek van €250.000 en 5% rente voor inkomens die uitkomen in de derde schijf. Dit betekent in 2017 respectievelijk een nettobedrag van maximaal € 350 en € 513. Uitgedrukt in koopkracht betekent dit het volgende:

65-min

<i>gezinsinkomen</i>	<i>alleenstaanden en alleenverdieners</i>	<i>tweeverdieners</i>
minimumloon	n.v.t.	n.v.t.
modaal	-0,6%	n.v.t.
1,5 x modaal	-1,6%	-0,4%
2 x modaal	-0,9%	-1,2%
2,5 x modaal	-0,7%	-0,7%
3 x modaal	-0,6%	-0,6%

65-plus

<i>AOW + aanvullend pensioen (a.p.)</i>	<i>alleenstaanden en alleenverdieners</i>	<i>tweeverdieners</i>
AOW	n.v.t.	n.v.t.
a.p. = 5.000	n.v.t.	n.v.t.
a.p. = 10.000	n.v.t.	n.v.t.
a.p. = 20.000	n.v.t.	n.v.t.
a.p. = 30.000	-1,6%	n.v.t.
a.p. = 40.000	-1,4%	-1,2%
a.p. = 50.000	-0,8%	-1,0%

b. huurwoning

Voor huurders in de gereguleerde huursector (huur tot ongeveer € 700), zijn extra huurverhogingen in het vooruitzicht gesteld om het scheefwonen tegen te gaan. In de komende jaren zullen de huren voor woningen als volgt stijgen:

- huishoudinkomen tot modaal: 1,5% plus inflatie
- huishoudinkomen tussen modaal en 43.000 euro: 2,5% plus inflatie
- huishoudinkomen boven 43.000: 6,5% plus inflatie

In het geval de huur momenteel € 500 bedraagt, betekent dit respectievelijk een extra huurverhoging van € 31, € 52 en € 143 op maandbasis over een periode van vier jaar.

65-min

<i>gezinsinkomen</i>	<i>koopkrachteffect</i>
minimumloon	-2,2%
modaal	-1,5%
1,5 x modaal	-5,2%
2 x modaal	-4,2%
2,5 x modaal	n.v.t.
3 x modaal	n.v.t.

65-plus

<i>AOW + aanvullend pensioen (a.p.)</i>	<i>koopkrachteffect</i>
AOW	-2,2%
a.p. = 5.000	-1,9%
a.p. = 10.000	-1,6%
a.p. = 20.000	-1,8%
a.p. = 30.000	-1,8%
a.p. = 40.000	-4,3%
a.p. = 50.000	n.v.t.

III. Zorg

Behalve de introductie van de inkomensafhankelijke bijdrage (verwerkt in generieke inkomensbeeld), worden er tal van maatregelen ten aanzien van de zorg doorgevoerd. Het voert te ver om hier ook alle gevolgen van pakketverschuivingen te behandelen. Er zijn wel tal van maatregelen die direct gevolgen hebben voor chronisch zieken en mensen met een handicap. Die worden hieronder nader besproken.

a. inkomensafhankelijk eigen risico

Naast het feit dat het eigen risico in 2013 verhoogd wordt van € 220 naar € 350, wordt deze in 2015 inkomensafhankelijk met de volgende staffel: € 180, € 350 en € 595. Dit betekent een mutatie ten opzichte van 2012 van min € 40, plus € 130 en plus € 375. Over de vraag waar de inkomensgrenzen precies liggen, is het regeerakkoord niet duidelijk. Hieronder is verondersteld dat tot een modaal inkomen het laagste bedrag geldt en boven anderhalf maal modaal het hoogste bedrag. Er mag verondersteld worden dat chronisch zieken hun eigen risico volledig moeten betalen in een jaar. Dit heeft de volgende koopkrachtgevolgen:

65-min

<i>inkomen</i>	<i>koopkrachteffect</i>
minimumloon	+0,2%
modaal	+0,1%
1,5 x modaal	-0,4%
2 x modaal	-0,9%
2,5 x modaal	-0,8%
3 x modaal	-0,7%

65-plus

<i>AOW + aanvullend pensioen (a.p.)</i>	<i>koopkrachteffect</i>
AOW	+0,2%
a.p. = 5.000	+0,2%
a.p. = 10.000	+0,2%
a.p. = 20.000	-0,4%
a.p. = 30.000	-0,4%
a.p. = 40.000	-0,9%
a.p. = 50.000	-0,8%

b. vervallen compensatie eigen risico

De compensatie voor het eigen risico (CER) wordt afgeschaft. De helft van het budgettaire beslag wordt aan de gemeenten ter beschikking gesteld voor gerichte ondersteuning van chronisch zieken en mensen met een handicap. Gemeenten hanteren steeds meer de inkomensgrens van anderhalf maal modaal bij het toekennen van voorzieningen. Daarom

mag er van uit gegaan worden dat tot deze inkomensgrens mensen met een handicap of chronische ziekte deze tegemoetkoming op de één of andere manier blijven ontvangen. De CER bedraagt € 85 per jaar.

65-min

<i>inkomen</i>	<i>koopkrachteffect</i>
minimumloon	n.v.t.
modaal	n.v.t.
1,5 x modaal	-0,3%
2 x modaal	-0,2%
2,5 x modaal	-0,2%
3 x modaal	-0,2%

65-plus

<i>AOW + aanvullend pensioen (a.p.)</i>	<i>koopkrachteffect</i>
AOW	n.v.t.
a.p. = 5.000	n.v.t.
a.p. = 10.000	n.v.t.
a.p. = 20.000	-0,3%
a.p. = 30.000	-0,2%
a.p. = 40.000	-0,2%
a.p. = 50.000	-0,2%

c. afschaffing algemene tegemoetkoming Wtca

Afhankelijk van het aantal aandoeningen, kan een chronisch zieke of een persoon met een handicap een lage of een hoge algemene tegemoetkoming op grond van de Wtca ontvangen. Voor personen jonger dan 65 jaar bedraagt deze respectievelijk € 308 en € 514. Voor mensen ouder dan 65 jaar € 154 en € 360. Om in aanmerking te komen voor deze bijdrage moet men bijvoorbeeld minimaal 26 weken en minstens één uur per week thuiszorg nodig hebben.

65-min

<i>inkomen</i>	<i>koopkrachteffect lage tegemoetkoming</i>	<i>koopkrachteffect hoge tegemoetkoming</i>
minimumloon	-1,8%	-3,0%
modaal	-1,3%	-2,1%
1,5 x modaal	-1,0%	-1,6%
2 x modaal	-0,8%	-1,2%
2,5 x modaal	-0,6%	-1,0%
3 x modaal	-0,5%	-0,9%

65-plus

<i>AOW + aanvullend pensioen (a.p.)</i>	<i>koopkrachteffect lage tegemoetkoming</i>	<i>koopkrachteffect hoge tegemoetkoming</i>
AOW	-0,9%	-2,1%
a.p. = 5.000	-0,8%	-1,9%
a.p. = 10.000	-0,7%	-1,6%
a.p. = 20.000	-0,5%	-1,2%
a.p. = 30.000	-0,4%	-1,0%
a.p. = 40.000	-0,4%	-0,9%
a.p. = 50.000	-0,3%	-0,8%

d. afschaffing korting eigen bijdrage extramurale hulp

Op grond van de Wtcg kan men in aanmerking komen voor een korting op de eigen bijdrage voor extramurale zorg op grond van de AWBZ of de Wmo. Deze korting bedraagt 33%. Bijna tweederde van het budgettaire bedrag wordt overgeheveld naar de gemeenten, die dit vervolgens kunnen gebruiken voor specifieke ondersteuning. Gemeenten hanteren steeds meer de inkomensgrens van anderhalf maal modaal bij het toekennen van voorzieningen. Daarom mag er van uit gegaan worden dat tot deze inkomensgrens mensen met een handicap of chronische ziekte deze tegemoetkoming op de één of andere manier blijven ontvangen. Voor de inkomensgroepen daarboven kan dit grote gevolgen hebben als deze korting verdwijnt. Als men de maximale eigen bijdrage betaalt, omdat men veel thuiszorg nodig heeft, zijn de gevolgen voor de inkomenspositie als volgt.

65-min

<i>inkomen</i>	<i>koopkrachteffect</i>
minimumloon	n.v.t.
modaal	n.v.t.
1,5 x modaal	-3,9%
2 x modaal	-5,2%
2,5 x modaal	-5,6%
3 x modaal	-6,6%

65-plus

<i>AOW + aanvullend pensioen (a.p.)</i>	<i>koopkrachteffect</i>
AOW	n.v.t.
a.p. = 5.000	n.v.t.
a.p. = 10.000	n.v.t.
a.p. = 20.000	-2,6%
a.p. = 30.000	-3,6%
a.p. = 40.000	-4,4%
a.p. = 50.000	-4,9%

IV. Pensioenkortingen

Zoals het er nu naar uit ziet zal de gemiddelde pensioenkorting 0,75% bedragen met ingang van 1 april 2013. Hoewel dit alle pensioendeelnemers raakt (dus ook degenen die werken en pensioen opbouwen), merken AOW-gerechtigden met een aanvullend pensioen dit direct in de portemonnee. Hoe de gemiddelde pensioenkorting daadwerkelijk zal uitvallen per 1 april 2013 hangt van de stand van zaken op de financiële markten eind 2012, wanneer de pensioenfondsen definitieve besluiten over de kortingen moeten nemen. Of en in hoeverre pensioenfondsen in de jaren daarna nog moeten korten op pensioenen is momenteel hoogst onzeker. Hieronder wordt een indicatie gegeven wat de gevolgen op de koopkracht zijn, indien er gekort wordt.

Inkomenseffecten pensioenkortingen	0,75% korting	2,5% korting	5% korting
alleen AOW	0,0%	0,0%	0,0%
tot € 5.000 a.p.	-0,1%	-0,4%	-0,8%
€ 5.000 – € 10.000 a.p.	-0,3%	-1,0%	-2,0%
€ 10.000 – € 20.000 a.p.	-0,3%	-1,1%	-2,2%
€ 20.000 – € 30.000 a.p.	-0,4%	-1,4%	-2,6%
> € 30.000 a.p.	-0,4%	-1,4%	-2,9%

V. Overige maatregelen

Voor weliswaar een beperkt aantal huishoudens zullen er nog maatregelen worden getroffen die wel een fors inkomenseffect kunnen hebben. Het gaat om de gedeeltelijke afschaffing van de doorwerkbonus voor oudere werknemers en een vervroegde afschaffing van de AOW-partnertoeslag voor inkomens boven € 50.000.

a. doorwerkbonus

De huidige doorwerkbonus komt te vervallen. Met ingang van 2013 komt er een doorwerkbonus voor inkomens vanaf 90% van het minimumloon tot maximaal 175% van het minimumloon. Deze is maximaal bij een inkomen tussen 100% en 120% van het minimumloon. Dit betekent dat iedere oudere werknemer met een bovenmodaal inkomen de doorwerkbonus verliest. Voor een 62-jarige is deze maximaal € 719, voor een 63-jarige € 2873 en een 64-jarige € 4.070.

<i>inkomen</i>	<i>62 jaar</i>	<i>63 jaar</i>	<i>64 jaar</i>
minimumloon	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
modaal	-2,0%	-8,1%	-11,5%
1,5 x modaal	-2,2%	-8,9%	-12,6%
2 x modaal	-1,8%	-7,1%	-10,0%
2,5 x modaal	-1,5%	-5,9%	-8,4%
3 x modaal	-1,3%	-5,1%	-7,3%

b. vervallen AOW-partnertoeslag

In 1995 is reeds besloten om in 2015 de AOW-partnertoeslag af te schaffen voor nieuwe gevallen. Dit heeft vooral een effect op het inkomen van een alleenverdienende AOW-gerechtigde die een jongere partner heeft. Over het algemeen mag er van uit worden gegaan dat hier de nodige voorzorgsmaatregelen zijn getroffen, bijvoorbeeld doordat de partner een eigen inkomen verwerft of dat er extra geld is gespaard ter overbrugging van de periode totdat de partner ook de AOW-gerechtigde leeftijd bereikt heeft. Met ingang van 1 augustus 2011 kan de AOW-partnertoeslag al met maximaal 10% gekort worden, indien het huishoudinkomen meer dan circa € 30.000 bedraagt. Met het regeerakkoord is daar nog een maatregel bijgekomen, die de afschaffing voor sommige huishoudens vervroegt. Voor alle AOW-gerechtigden die een huishoudinkomen hebben van meer dan € 50.000 (exclusief AOW), ontvangen met ingang van 1 juli 2014 geen AOW-partnertoeslag meer. Dit zal ook voor bestaande gevallen gaan gelden na een overgangperiode. Hier heeft men zich over het algemeen niet op kunnen prepareren. Het gevolg is een inkomensgat van circa € 3.750 op jaarbasis gedurende de periode dat de partner nog niet de AOW-gerechtigde leeftijd heeft bereikt. Bij deze inkomenscategorie betekent dit een onvoorziene inkomensachteruitgang van circa 7,5%. De maatregel uit het regeerakkoord zullen niet veel huishoudens treffen, maar het effect is aanzienlijk te noemen voor degenen die hier wel geconfronteerd mee worden. Dit is alleen op te lossen, indien de niet verdienende partner een eigen inkomen kan verwerven.

Voorbeelden

Hieronder worden een tweetal voorbeelden gegeven van de inkomensgevolgen in verschillende situaties. Daarbij gaat het er niet om dat deze voorbeelden representatief zijn. Wel wordt getracht inzichtelijk te maken hoezeer specifieke lastenverzwaringen invloed kunnen hebben op het totale koopkrachtbeeld.

Chronisch zieke alleenstaande aow-gerechtigde en huurwoning

Een alleenstaande AOW-gerechtigde heeft een totaalinkomen van € 35.000 (dat wil zeggen een aanvullend pensioen van ruim € 20.000). Deze persoon woont in een huurwoning en heeft al meerdere jaren thuiszorg vanwege meerdere chronische aandoeningen. Door de generieke maatregelen ziet deze persoon het inkomen met 1,2% dalen. Door de introductie van een inkomensafhankelijk eigen risico (-0,4%), het vervallen van de compensatie eigen risico (-0,3%) en de tegemoetkomingen Wtcm (-1,2% en -2,6%) en de extra verhoging van de huur (-1,8%), zal het inkomen nog verder dalen met 6,3%. In plaats van een inkomensachteruitgang van 1,2%, daalt het inkomen van deze persoon de komende jaren met 7,5% (een bedrag van ruim € 2.100 op jaarbasis).

Gezin met twee kinderen op middelbare school en koopwoning

Tweeverdieners met kinderen en een gezamenlijk inkomen van 2,5 modaal gaan er volgens het generieke beeld 0,6% op vooruit. In de situatie dat er sprake is van twee schoolgaande kinderen (middelbare school), gaat hier echter 2,8% vanaf door de verlaging van de kinderbijslag en de afschaffing van de gratis schoolboeken. Als ze een koopwoning hebben met een hypotheek van € 350.000 gaat hier nog een keer 0,7% vanaf, vanwege de lagere belastingaftrek. In plaats van 0,6% inkomensverbetering, is voor dit gezin dan sprake van een inkomensachteruitgang van 2,9% vanwege de specifieke maatregelen (een bedrag van circa € 1.400 op jaarbasis).

Indien in dit laatste voorbeeld sprake is van een alleenverdiener en alle variabelen verder hetzelfde zijn, bedraagt de totale inkomensachteruitgang 8,1% (circa € 3.900). In geval van een alleenstaande is dit 12,1% (circa € 5.800).

In beginsel kan iedereen voor zichzelf een goede indicatie krijgen hoe de eigen koopkracht zich in de komende jaren zal ontwikkelen. Dit kan door de generieke en de specifieke inkomenseffecten bij elkaar op te tellen, voor zover die uiteraard van toepassing zijn op de eigen situatie.

BIJLAGE 1:

Betekenis van 1% inkomensmutatie uitgedrukt in euro's op jaarbasis (afgerond en gemiddeld voor verschillende huishoudtypes)

65-min

<i>inkomen</i>	<i>1% inkomensmutatie</i>
minimumloon	€ 170
modaal	€ 245
1,5 x modaal	€ 325
2 x modaal	€ 405
2,5 x modaal	€ 485
3 x modaal	€ 560

65-plus

<i>AOW + aanvullend pensioen (a.p.)</i>	<i>1% inkomensmutatie</i>
AOW	€ 170
a.p. = 5.000	€ 190
a.p. = 10.000	€ 225
a.p. = 15.000	€ 260
a.p. = 20.000	€ 290
a.p. = 30.000	€ 345
a.p. = 40.000	€ 400
a.p. = 50.000	€ 455

BIJLAGE 2:

Vergelijking renteaftrek annuïtair aflossingschema versus aflossingvrij schema

hoofdsom = 225.000 euro

rentepercentage = 5%

rente annuïteit	rente aflossingsvrij	42%-tarief	verschil netto
€ 11.250	€ 11.250	42%	€ 0
€ 11.081	€ 11.250	42%	€ 71
€ 10.903	€ 11.250	42%	€ 146
€ 10.716	€ 11.250	42%	€ 224
€ 10.520	€ 11.250	42%	€ 306
€ 10.315	€ 11.250	42%	€ 393
€ 10.098	€ 11.250	42%	€ 484
€ 9.872	€ 11.250	42%	€ 579
€ 9.633	€ 11.250	42%	€ 679
€ 9.383	€ 11.250	42%	€ 784
€ 9.121	€ 11.250	42%	€ 894
€ 8.845	€ 11.250	42%	€ 1.010
€ 8.555	€ 11.250	42%	€ 1.132
€ 8.251	€ 11.250	42%	€ 1.259
€ 7.932	€ 11.250	42%	€ 1.394
€ 7.597	€ 11.250	42%	€ 1.534
€ 7.245	€ 11.250	42%	€ 1.682
€ 6.875	€ 11.250	42%	€ 1.837
€ 6.487	€ 11.250	42%	€ 2.000
€ 6.080	€ 11.250	42%	€ 2.172
€ 5.652	€ 11.250	42%	€ 2.351
€ 5.203	€ 11.250	42%	€ 2.540
€ 4.731	€ 11.250	42%	€ 2.738
€ 4.236	€ 11.250	42%	€ 2.946
€ 3.716	€ 11.250	42%	€ 3.164
€ 3.170	€ 11.250	42%	€ 3.394
€ 2.596	€ 11.250	42%	€ 3.634
€ 1.995	€ 11.250	42%	€ 3.887
€ 1.362	€ 11.250	42%	€ 4.153
€ 699	€ 11.250	42%	€ 4.432